

eeuw ³⁸). In geen der bescheiden wordt aangegeven dat het hier een windmolen betrof.

57. *Naamloos*. In 1722 genoemd als 'witlootmolen, gelegen aan de binnenwegh even buyten dese stadt, belent ten oosten de tuynderslaan' ³⁹).

58. *Naamloos*. In 1778 bouwde Isaac Hubert de eerste loodwit-windmolen op het terrein van zijn loodwitmakerij aan de Linker Rottekade ⁴⁰).

59. *Naamloos*. In een 18de eeuwse akte wordt melding gemaakt van een 'lootwitmole en Erve' staande en gelegen buiten de Nieuwe Hoofdpoort, 'streckende voor van de straat off Laan aldaar tot agter aan den nieuwe Zalmhaven off buizegat' ⁴¹).

OLIEMOLENS

De olieslagerij is in onze stad nooit van werkelijk groot belang geweest. In de eerste helft van de 17de eeuw kon men het bedrijf nauwelijks staande houden. Eerst tegen het eind van 1600 komt er weer enige verbetering in de stand van zaken. In de binnenstad bouwt men er twee oliemolens bij. Later verplaatste de olieslagerij zich naar het Bosland buiten de Oostpoort. In de oliemolen onttrekt men olie aan oliehoudende zaden. Dat gebeurt in de ruimte onder de stelling, de zog. onderachtkant. De voorraden zaad en lijnkoeken vinden een plaats in de grote schuren waarop de molen is gebouwd. Aan het ondereind van de koningsspil bevinden zich twee schijven. Een ervan zet de kantstenen in beweging, terwijl de andere de wentelas doet draaien. Onder de op hun kant staande kantstenen of lopers worden de zaden geplet. Vervolgens gaan deze geplette zaden in de vuisterpan, om, na verhitting in wollen zakken, de bulen, te worden gedaan. De buul doet men dan weer in een dikke mat van paardenhaar, omgeven door leer. Deze mat komt daarna in de lade tussen twee ijzeren platen, de staander en het jaagijzer, die door wiggen of beitels naar elkaar toe worden gedrukt. Zo ontstaat een perswerking op de bulen. De vrijkomende olie sijpelt door de poreuze paardenharen tussenlaag en druipt in de koperen oliebekkens. De in de bulen overblijvende meelmasa noemen we de lijnkoek. Deze wordt nogmaals fijngestampt, verhit en opnieuw uitgeperst. Wat dan nog rest verwerkt men tot de bekende lijnkoeken, een gezien veevoeder.

60. *De Jonge Jan*. Nadere gegevens onbekend. Stond aan het eind van de huidige Oostzeedijk in de bocht naar de Honingerdijk Z.Z. tussen de verfmolens de Struisvogel en de Zonnebloem.